

МОДЕЛЬ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИПЛИВНОЇ ВЕНТИЛЯЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТІВ З РОЗПОДІЛЕНИМИ ПАРАМЕТРАМИ

Вступ. У склад багатьох систем припливної вентиляції входять вентилятор з регульованою швидкістю та розташований вздовж каналу електричний нагрівач повітря. Параметри цих елементів суттєво відрізняються залежно від приміщення, для якого будується вентиляція. В практиці створення систем припливної вентиляції однією з найскладніших є задача вибору структури та налаштування параметрів регуляторів, а також вибір необхідної кількості та місць установки датчиків основних параметрів повітря у приміщенні. Вирішити цю задачу можливо за допомогою складання адекватної математичної моделі, яка дає відповіді на виникаючі запитання. Але надмірна складність математичного опису процесів теплообміну та масообміну, що лежать в основі припливної вентиляції, значно утруднює моделювання. Тому здебільшого описують відповідні ланки системи, як об'єкти із зосередженими параметрами. У деяких випадках результати, одержані за допомогою такої моделі, виявляються недостатніми.

Постановка задачі. Ціллю роботи стало створення моделі елементів припливної вентиляції як об'єктів з розподіленими параметрами. За допомогою розрахунку еквівалентних параметрів цю модель також можна буде поширити і на приміщення.

При розробці моделі було зроблено ряд припущень:

Спіральний нагрівальний елемент довжиною $L_{нг}$ разом із ізолятором представляється як масивний циліндр з питомою теплоємністю $C_{нг}$ [Дж/м·°С], питомою потужністю $p_{нг}$ [Вт/м], коефіцієнтом тепловіддачі α [Вт/м·°С], температура нагрівача $T_{нг}(x,t)$ [°С] залишається сталою у радіальному напрямку ($\lambda_{р/н} = \infty$), теплопровідність нагрівача уздовж його вісі відсутня ($\lambda_{п/н} = 0$).

Повітряний потік має кільцевий перетин, лінійну швидкість V і характеризується питомою теплоємністю $C_{вк}$ [Дж/м·°С], температура повітряного потоку $T_{вк}(x,t)$ [°С] залишається сталою у радіальному напрямку ($\lambda_{р/в} = \infty$), теплопровідність уздовж вісі у повітряному потоці відсутня ($\lambda_{п/в} = 0$).

Корпус нагрівача характеризується еквівалентним коефіцієнтом теплопровідності λ [Вт/м·°С].

Основні рівняння теплообміну нагрівача при $T_{окр.ср.} = 0$:

$$\begin{cases} C_{нг} \cdot \frac{\partial T_{нг}}{\partial t} = p_{нг} - \alpha \cdot (T_{нг} - T_{вк}) \\ C_{вк} \cdot \frac{\partial T_{вк}}{\partial t} + C_{вк} \cdot V \cdot \frac{\partial T_{вк}}{\partial x} = \alpha \cdot (T_{нг} - T_{вк}) - \lambda \cdot T_{вк} \end{cases} \quad (1)$$

При незмінній швидкості повітряного потоку і за початкових та граничних умов $T_{нг}(x,0) = T_{вк}(x,0) = 0$, $T_{вк}(0,t) = 0$ наведена система має розв'язок у зображенні за Лапласом

$$T_{вк}(x,p) = \frac{1}{\lambda} \cdot \frac{p_{нг}(p)}{\frac{C_{вк} \cdot C_{нг}}{\lambda \cdot \alpha} \cdot p^2 + \left[\left(\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\lambda} \right) \cdot C_{нг} + \frac{C_{вк}}{\lambda} \right] \cdot p + 1} \cdot \left[1 - \exp\left\{ -\frac{x}{V} \cdot p \right\} \cdot \exp\left\{ -\frac{x}{V} \cdot \frac{\lambda + \alpha}{C_{вк}} \right\} \cdot \left[1 + \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n!} \cdot \left\{ \frac{x}{V} \cdot \frac{\alpha}{C_{вк}} \cdot \frac{1}{\frac{C_{нг}}{\alpha} \cdot p + 1} \right\}^n \right] \right] \quad (2)$$

$$T_{нг}(x,p) = \frac{p_{нг}(p) + \alpha \cdot T_{вк}(x,p)}{C_{нг} \cdot p + \alpha} \quad (3)$$

Розв'язання (2) і (3) можливо за допомогою моделювання в MATLAB (рис.1). Розрахунки показали, що обмежившись кількома (5-10) членами ряду, що входить у формулу (2), можна отримати задовільну точність моделювання процесів на виході нагрівача ($x = L_{нг}$) при зміні швидкості повітряного потоку у діапазоні $1 \div 10$

(ряд збігається тим скоріш, чим меншим є відношення $\frac{x}{V}$). Виконане порівняння розрахунків у MATLAB з експериментальними характеристиками нагрівача, які отримані за допомогою лабораторного стенду, надало можливість зробити висновок про адекватність математичної моделі реальним фізичним процесам теплообміну.

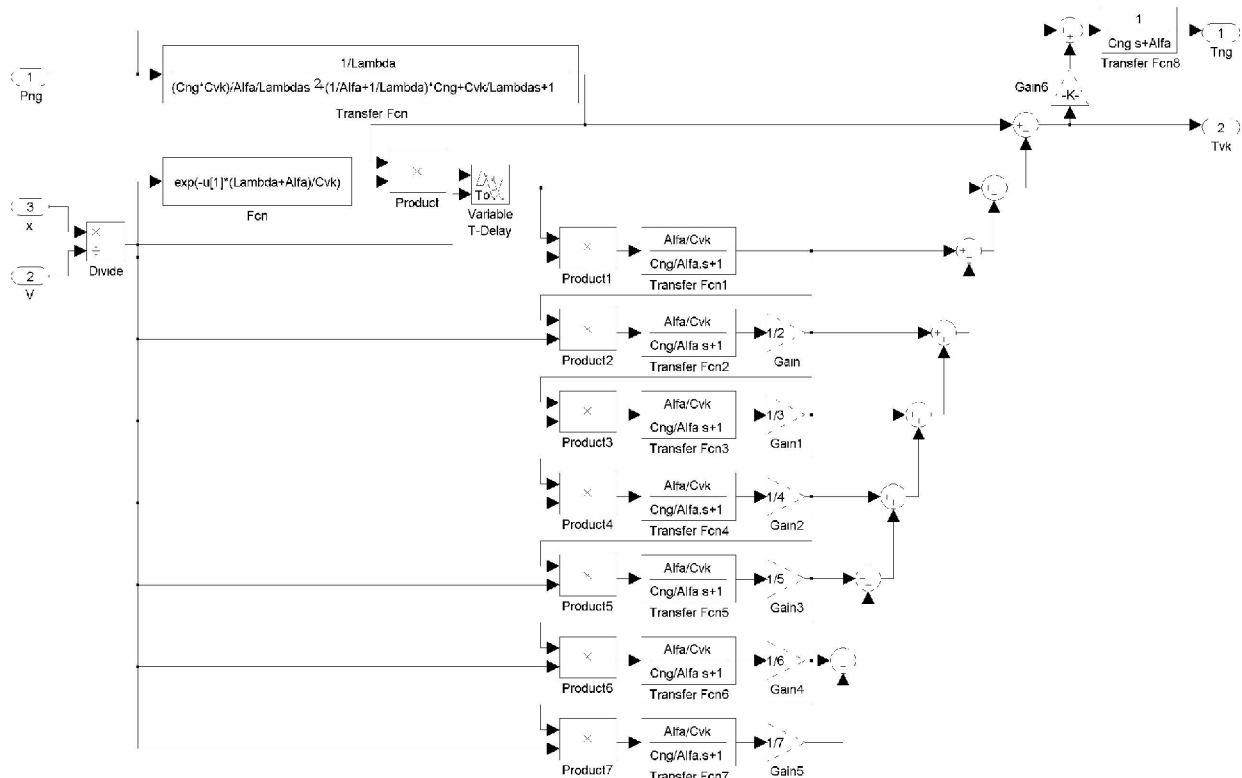

Рисунок 1. Математична модель припливної вентиляції

Висновки.

Запропонована модель дає можливість розрахувати усереднену у радіальному напрямку температуру повітря у будь-якому місці каналу припливної вентиляції та, якщо необхідно, на підставі порівняння з даними температурного сенсору у цьому місці, визначити температуру у інших місцях (наприклад, у кінцевих зонах каналу для визначення температури навколишнього середовища та вихідної температури з вентиляції). Також її можна використати і для моделювання розподілу температури повітря у приміщенні шляхом розрахунку еквівалентних параметрів вздовж напрямку руху повітря під впливом вентиляції. Це дозволяє полегшити синтез системи керування для забезпечення необхідної якості перехідних та сталих процесів.

Література.

1. Бронштейн И.Н., Семендяев К.А. Справочник по математике для инженеров и учащихся втузов. Изд.13, испр. - М.: Наука, 1986.- 544 с.
2. Бондар Є.С. і ін. Автоматизація систем вентиляції і кондиціонування повітря // К.: «Аванпост-прім», - 2005.